

РОЗДІЛ III. АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК [378.12: 331.108.43]: 351.87: 340.01

АТЕСТАЦІЯ НАУКОВИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В СИСТЕМІ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ: АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ НА ПРИКЛАДІ КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор, Заслужений юрист України

Меліхова О.Ю., ст. викладач

Запорізький національний університет

Проведено аналіз нормативних джерел країн пострадянського простору, а саме Азербайджану, Республіки Білорусь, Казахстану, Молдови та Російської Федерації щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в сфері юридичної науки з метою запозичення позитивного досвіду при удосконаленні нормативної бази щодо управління в сфері юридичної науки в Україні.

Ключові слова: атестація, державне управління, країни пострадянського простору, науковий працівник, науково-педагогічний працівник, юридична наука.

Коломоєц Т.А., Мелихова О.Ю. АТТЕСТАЦИЯ НАУЧНЫХ И НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ ВЫСШЕЙ КВАЛИФИКАЦИИ В СИСТЕМЕ ФУНКЦИЙ УПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ ЮРИДИЧЕСКОЙ НАУКИ В УКРАИНЕ: АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА НА ПРИМЕРЕ СТРАН ПОСТСОВЕТСКОГО ПРОСТРАНСТВА / Запорожский национальный университет, Украина

Проанализированы нормативно-правовые акты стран постсоветского пространства, а именно Азербайджана, Республики Беларусь, Казахстана, Молдавии, Российской Федерации относительно аттестации научных и научно-педагогических кадров высшей квалификации в сфере юридической науки с целью заимствования позитивного опыта при усовершенствовании нормативной базы относительно управления в сфере юридической науки в Украине.

Ключевые слова: аттестация, государственное управление, страны постсоветского пространства, научный работник, научно-педагогический работник, юридическая наука.

Kolomoetz T.A., Melihova O.Y. ATTESTATION OF SCIENTIFIC AND SCIENTIFICALLY-PEDAGOGICAL SHOTS OF VYSSCHEY OF QUALIFICATION IN SYSTEM OF MANAGEMENT FUNCTIONS IN THE FIELD OF LEGAL SCIENCE IN UKRAINE: ANALYSIS OF FOREIGN EXPERIENCE ON EXAMPLE OF COUNTRIES OF POSTSOVETSKOGO SPACE / Zaporizhzhya national university, Ukraine

The normatively-legal acts of countries of post-soviet space are analyzed, namely Azerbaijan, Republic Byelorussia, Kazakhstan, Moldavia, to a Russian Federation in relation to attestation of scientific and scientifically-pedagogical shots of higher qualification in the field of legal science with the purpose of borrowing of positive experience in improvement of the regulatory framework for management in legal science in Ukraine.

Key words: attestation, state administration, countries of post-soviet space, research worker, scientifically-pedagogical worker, legal science.

Одним із проявів контрольної діяльності в сфері управління юридичною наукою в Україні можна вважати атестацію наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. О.В. Кузьменко та Т.О. Гуржій визначають атестацію як нормативно-регламентований порядок встановлення фактичних даних про визначені об'єкти, що

має на меті їхню ідентифікацію, інвентаризацію або встановлення відповідності оцінювальним критеріям, необхідним для подальшого функціонування у визначеній сфері [1, 187]. У сфері юридичної науки в Україні державним органом, на який покладається функція атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, є ВАК України. Державні органи з відповідними функціями існують і в інших країнах пострадянського простору.

Варто зазначити, що, незважаючи на необхідність врахування зарубіжного досвіду та запозичення для України позитивних досягнень щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в сфері юридичної науки в контексті інтеграційних процесів та міжнародного співробітництва, у науковій сфері на доктринальному рівні дане питання не досліджувалося. Вітчизняні вчені-адміністративісти, на жаль, залишили поза увагою порівняльний аналіз специфіки проведення атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в сфері юридичної науки країн пострадянського простору.

Мета даного дослідження полягає у вивченні особливостей атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в деяких країнах колишнього Радянського Союзу (Азербайджан, Білорусь, Казахстан, Молдова, Російська Федерація) та визначення позитивних зрушень у цьому напрямі. Досвід зазначених країн пострадянського простору щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів у подальшому може бути запозичений для удосконалення національної нормативно-правової бази в сфері управління юридичною наукою в Україні.

Досліджуючи питання атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в країнах пострадянського простору цікавим виглядає досвід Республіки Білорусь. Органом, який реалізує функцію державного регулювання в сфері атестації наукових та науково-педагогічних кадрів в Республіці Білорусь і таким самим посідає особливе місце серед суб'єктів управління в сфері юридичної науки, є Вища атестаційна комісія. Зокрема, згідно з Указом Президента Республіки Білорусь від 22 січня 2003 року № 29 з наступними змінами та доповненнями, ВАК є республіканським органом державного управління, який здійснює державну політику і реалізує функцію державного регулювання в галузі атестації наукових та науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації, який підпорядковується Президентові Республіки Білорусь (п.1) [2]. Діяльність ВАК Республіки Білорусь повністю підпорядковується Президентові, як у частині організаційних питань – кадрових питаннях, структурі тощо, так і в частині функціональних питань – вирішення безпосередніх завдань. Жодне питання ВАК РБ без участі (у різних формах) Президента вирішити не може.

Увагу привертає також досвід Республіки Білорусь у частині розмежування функцій ВАКу щодо результатів дисертаційних досліджень (кандидата і доктора юридичних наук), які були захищені на засіданнях спеціалізованих учених рад. А саме: виокремлення функції присудження наукового ступеня доктора юридичних наук на підставі клопотання спецради, а також затвердження рішення спецради щодо присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук (п.3 Положення про ВАК РБ).

Досить своєрідним виглядає п.4 Положення про ВАК Республіки Білорусь щодо надання йому права спільно з Міністерством освіти та Національною академією наук Республіки Білорусь розробляти рекомендації щодо науково-методичного керівництва підготовкою наукових працівників та тематики дисертацій докторантів та аспірантів.

Заслуговує на увагу досвід Республіки Білорусь щодо морального заохочення з боку держави в галузі підготовки та атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Варто згадати Постанову ВАК Республіки Білорусь від 8 червня 2009 року № 6 «Про Почесну грамоту ВАК Республіки Білорусь та про Подяку Голови ВАК Республіки Білорусь» [3]. Зокрема в Постанові зазначено, що Почесна грамота і

Подяка Голови ВАК є формами морального заохочення за заслуги в галузі підготовки та (або) атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації (п.2). Суб'єктами нагородження та оголошення Подяки є особи, які беруть участь у роботі органів атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, особи, які працюють в органах державного управління, які сприяють розвитку відповідної системи підготовки кадрів, особи, які працюють у наукових організаціях та вищих навчальних закладах й беруть участь у забезпеченні функціонування системи післявузівської освіти, наукові керівники (консультанти) здобувачів наукових ступенів тощо (п.5). Заслуговує на увагу також Постанова ВАК Республіки Білорусь від 9 липня 2009 року № 9 «Про щорічний конкурс на кращу докторську та кандидатську дисертації» [4] із чітким визначенням вимог щодо учасників, порядку організації та проведення конкурсу, підведення підсумків конкурсу в чотирьох номінаціях: з гуманітарних, природничих, медичних та ветеринарних, технічних та сільськогосподарських наук.

Достатньо своєрідним є досвід Республіки Молдова щодо атестації наукових та науково-педагогічних вищої кваліфікації в сфері науки взагалі та юридичної науки зокрема. Одразу ж слід визнати в якості досягнення наявність кодифікованого нормативно-правового акту - Кодексу республіки Молдови про науку та інновації [5].

Особливе місце в системі суб'єктів управління у сфері науки, у тому числі і юридичної, у Республіці Молдова посідає Національна рада з акредитації та атестації (гл.VI Кодексу), у складі якої діють Комісія по акредитації організацій в галузі науки та інновацій та Комісія з атестації наукових та науково-педагогічних кадрів (ст.93 Кодексу). Якщо перша, в основному, зорієнтована на безпосередньо наукові дослідження на базі певних наукових установ (ч.2 гл.VI Кодексу), тоді як інша спрямовує свою діяльність на кадрове забезпечення наукової діяльності (ч.3 гл.VI Кодексу). Аналіз завдань і функцій останньої (ст. 104 Кодексу) дозволяє зробити припущення, що вона є аналогом ВАК України (як то: дає план по прийому на навчання в докторантуру та постдокторантуру, вирішує питання створення спецрад, підтримує базу даних про осіб, які отримали вчені ступені, наукові, науково-педагогічні звання, організує експертизу дисертацій тощо).

Звертає на себе увагу додаток № 3 до Кодексу «Положення про атестацію наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації» [6], у якому зазначено, що професійна кваліфікація наукових та науково-педагогічних кадрів підтверджується вченими ступенями та науковими і науково-педагогічними званнями (п.1). До перших законодавець відніс вчений ступінь доктора і доктора-хабілітат, до звань – конференціар-дослідника, конференціар-університара (п.2), а також професора-дослідника та професора-університара (п.3). Для атестації кадрів у державі створюються Комісія з атестації наукових та науково-педагогічних кадрів Національної ради в акредитованих організаціях у галузі науки та у вищих навчальних закладах з державною акредитацією, спеціалізовані вчені ради (п.5), щоправда, для вирішення кожного окремого питання спецради організуються *ad hoc* (разово) (п.9) і лише як виняток може допускатися вирішення однією і тією ж радою двох питань (п.9). Дещо спрощеними (у кількісному складі) є встановлені вимоги щодо спецрад (з п'яти членів, у тому числі голови й ученого секретаря). У складі спецради з правом присудження вченого ступеня доктора, доктора-хабілітат повинно бути два і три (відповідно) доктора-хабілітат. Голова спецради призначається науковою радою організації в галузі науки або сенатами ВНЗ строком на чотири роки (п.12). Спецради створюються на базі тих установ, де відкрита докторантура, не раніше ніж через три роки після відкриття (п.14).

Достатньо детально регламентованими є вимоги щодо дисертаційних робіт (слід зазначити, що в Положенні закріплені легальні поняття «дисертація», «дисертація на здобуття вченого ступеня доктора, доктора-хабілітат» (п.15-17)) як щодо: форми

(рукопис, або, як виняток, у вигляді наукового реферату), вимоги щодо змісту структурних елементів, стосовно оприлюднення та опублікування результатів дослідження – а) щодо доктора – не менше ніж у п'яти опублікованих наукових роботах, у тому числі двох, опублікованих у рецензованих наукових журналах і двох – опублікованих без співавторства; б) щодо доктора-хабілітат – не менше ніж у 20 наукових роботах, опублікованих за фахом (не менше восьми в рецензованих наукових журналах, п'ять – без співавторства) й апробовані не менше ніж на п'яти міжнародних наукових форумах за фахом (п.п.21, 22). Важливим є визначення законодавцем різновидів публікацій (монографії, підручники для університетів та доуніверситетських навчальних закладів, навчально-методичні посібники, статті, опубліковані в збірниках наукових праць за фахом, рекомендованих до публікації вченими радами організацій у сфері науки чи сенатами ВНЗ, статті, опубліковані в наукових журналах, тощо) (п.23) й переліку наукових видань для кожної спеціальності, який затверджується Науковою радою й публікується на її сайті (п.24).

Достатньо детально регламентованою є процедура присвоєння наукових та науково-педагогічних звань (пп.27-33), які присвоюються Національною радою за пропозицією наукових рад акредитованих організацій у галузі науки або сенатів ВНЗ за наявності відгуків відповідно Академії наук або Міністерства освіти. До кандидатів висуваються вимоги щодо виконання навчального навантаження, стажу педагогічної (наукової) роботи, стану перебування на певній посаді, наявності вченого ступеня, публікації результатів досліджень, наявності учнів, які захистили результати своїх наукових досліджень. Якщо щодо наукових і науково-педагогічних звань конференціара-університара, конференціара-дослідника вимоги є більш-менш лояльними (навантаження не менше 0,25 педагогічної ставки, не менше року на відповідній посаді, наявність вченого ступеня доктора чи доктора-хабілітат, опублікування 15-20 наукових, науково-методичних робіт, стаж науково-педагогічної роботи – не менше 5 років), то для наукових, науково-педагогічних звань професора-університетаря, професора-дослідника вимоги є дещо жорстокішими (п.31-33), а саме: зайняття відповідної посади не менше одного року, наявність наукового ступеня доктора-хабілітат, науково-педагогічного звання конференціара-університара (дослідника), опублікування більше 40-45 вагомих наукових, науково-методичних робіт (у рецензованих журналах за фахом), монографій, підручників, з яких не менше п'яти – після захисту дисертації, наявність стажу науково-педагогічної роботи не менше 10 років, участь у навчальному процесі ВНЗ, підготовка не менше 2/3 докторів чи докторів-хабілітат.

Майже аналогічною до вітчизняної виглядає система суб'єктів управління в сфері науки, передусім щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів Азербайджанської Республіки. У 1992 році було затверджено Положення про ВАК Азербайджанської Республіки та Тимчасове положення ВАК Азербайджанської Республіки «Про порядок присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань», у якому для здобувачів передбачалося обов'язкове складання кандидатських іспитів із восьми предметів (спецпредмет, філософія, іноземна мова, інформатика, педагогіка, психологія, історія Азербайджану, азербайджанська мова). 21 лютого 2003 року було затверджено нове Положення ВАК АР, у якому кількість кандидатських іспитів суттєво зменшилася до трьох (спецпредмет, філософія, іноземна мова), що, безперечно, позитивно вплинуло як на процес підготовки кадрів вищої кваліфікації (суттєво спростило цей процес й збільшило долю часу для спеціальних наукових досліджень), так і на розвиток самої науки, на активізацію наукових досліджень, зростання наукового кадрового потенціалу наукових установ та ВНЗ.

Звертають на себе увагу особливості атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Республіці Казахстан. Достатньо широкими управлінськими повноваженнями у відповідній сфері наділені Комітет по контролю у сфері освіти і

науки МОН Республіки Казахстан [7], а саме: створює й організує діяльність дисертаційних рад по захисту дисертацій, присуджує науковий ступінь кандидата і доктора наук, видає від імені держави дипломи кандидата і доктора наук, а також атестати доцента і професора (що пояснюється концентрацією відповідних функцій у органа – «відомства» МОН Республіки Казахстан (п.2 р.1), здійснює атестацію наукових організацій тощо (п.12 р.2). Достатньо тісним є зв'язок Комітету з МОН Республіки Казахстан, що знаходить прояв навіть у тому, що очолює Комітет голова, якого призначає і звільняє з посади Міністр освіти і науки Республіки Казахстан, як, до речі, і його заступників (п.17 р.4 Положення).

Дещо специфічним за змістом є Положення про дисертаційну раду, затверджене наказом МОН Республіки Казахстан від 10 січня 2003 року № 14 [8]. У законодавстві Республіки Казахстан передбачається можливість подання до дисертаційних рад наукових робіт на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора (у тому числі юридичних) наук. Дисертаційні ради створюються Комітетом (раніше зазначеним) при широко відомих своїми досягненнями в певній галузі науки крупних наукових центрах, наукових організаціях, ВНЗ, у яких існує докторантура (аспірантура), кафедра (відділ, лабораторія) зі спеціальності і діючий науковий семінар (п.2) Положення про дисертаційну раду). Досить жорсткими є вимоги законодавця щодо складу ради, серед яких можливість включення до складу спеціалістів по автореферату, по працях і за суміжними спеціальностями. По працях включають докторів наук, які мають не менше п'яти наукових праць за спеціальністю, які опубліковані в спеціалізованих рецензованих наукових виданнях, перелік яких затверджує Комітет (пп.1 п.6); до складу докторської дисертаційної ради повинні входити не менше шести докторів по кожній спеціальності ради відповідної галузі наук, у тому числі не менше чотирьох – по автореферату (пп.2 п.6); кожен спеціаліст може бути членом лише однієї ради і представляти тільки одну спеціальність по одній галузі наук (пп.5 п.6); число членів ради не може бути менше тринадцяти (пп.7 п.6) тощо. Для підготовки та атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації за пріоритетними напрямками розвитку науки (в тому числі юридичної) можуть створюватися об'єднані дисертаційні ради за участю науковців з кількох організацій, у яких активно здійснюються наукові дослідження за певними спеціальностями (п.7 Положення). Варто акцентувати увагу на максимальній відкритості існування дисертаційних рад – їх діяльність повинна висвітлюватись на офіційному сайті установи, при якій створено раду, у мережі Інтернет. При цьому законодавець визначає перелік інформації, яка підлягає обов'язковому оприлюдненню (п.9 Положення), окремо виділяючи так звану поточну інформацію. Так, п.18 Положення про дисертаційну раду передбачає обов'язкове розміщення на сайті ради автореферату дисертації і тексту оголошення про захист, у разі докторського захисту – не пізніше ніж за 2 місяці відповідна інформація повинна бути розміщена на сайті.

У процесі вдосконалення правових засад щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні варто врахувати і досвід Російської Федерації. Цікавим є Положення про ВАК Російської Федерації, затверджене наказом МОН РФ від 03 липня 2006 року № 177 [9]. Хоча в Положенні і відсутнє визначення ВАК, однак, використовуючи своєрідний спосіб викладення нормативного матеріалу, його автори зазначили, що ВАК створюється з метою забезпечення єдиної державної політики у галузі державної атестації наукових та науково-педагогічних кадрів (п.1 Положення). Повноваження ВАК Російської Федерації дещо розмежовуються щодо наукових ступенів, а саме: вона приймає рішення про присудження наукового ступеня доктора наук (п.2.3.1.) й про видачу диплома кандидата наук або про відміну рішення дисертаційної ради (саме такий термін використовується і в Республіці Казахстан) про присудження наукового ступеня кандидата наук (п.2.3.2.). Варто зазначити, що

повноваження ВАК Російської Федерації поширюються й на присвоєння вчених звань професора за спеціальністю і доцента за спеціальністю (п.2.3.3.). Цікавим є зміст п.2.3.8. Положення, яким передбачається прийняття рішення ВАК Російської Федерації щодо представлення до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук кандидатської дисертації при порушенні дисертаційною радою відповідного клопотання (п.2.3.8). Своєрідним виглядає досвід Російської Федерації щодо нормативного врегулювання відносин не тільки щодо переліку фахових періодичних видань, а й видавництва для опублікування основних наукових результатів дисертаційних досліджень (п.2.5.2.).

Достатньо тісним є зв'язок ВАК Російської Федерації із МОН та Урядом. Так, персональний склад ВАК Російської Федерації затверджується Урядом, її голова призначається та звільняється Урядом Російської Федерації (п.4 Положення). Склад президії ВАК Російської Федерації затверджується наказом МОН Російської Федерації за поданням голови ВАК Російської Федерації (п.7). МОН Російської Федерації затверджує також і склад експертних рад ВАК Російської Федерації (п.9).

Окрему увагу варто приділити Федеральній службі по нагляду у сфері освіти і науки (далі – Служба), яка згідно з Положенням про Федеральну службу з нагляду у сфері освіти та науки [10] є федеральним органом виконавчої влади, що здійснює функції нагляду та контролю у сфері освіти і науки. Особливості статусу цього органу управління у сфері науки (у тому числі і юридичної науки) виявляються в його повноваженнях, серед яких варто звернути увагу на наступні: розглядає у встановленому порядку питання присвоєння вченого звання професора за спеціальністю та професора по кафедрі, доцента за спеціальністю та доцента по кафедрі, присудження вчених ступенів доктора та кандидата наук та видає відповідні атестати та дипломи встановленого зразка, а також вирішує питання позбавлення (поновлення) вказаних вчених звань та ступенів (п.5.4 Положення); видає дозволи на утворення рад по захисту докторських та кандидатських дисертацій (дисертаційних рад), встановлює їх компетенцію та визначає перелік наукових спеціальностей, за якими вони мають право приймати до захисту дисертації (п.5.5. Положення). Крім того, Служба здійснює контроль і нагляд за виконанням законодавства РФ у галузі науки, науково-технічної діяльності, атестації наукових та науково-педагогічних кадрів (п.5.1.1. Положення), а також здійснює організаційне та технічне забезпечення ВАК РФ (п.5.3 Положення). Варто також зазначити, що контроль за виконанням рішень Президії ВАК РФ здійснює Головний вчений секретар ВАК, який за посадою є заступником керівника Служби (п.6 Положення про ВАК) та який призначається та звільнюється з посади Міністром освіти і науки за поданням Керівника Служби (п.8 Положення). Таким чином, можна констатувати факт певного розмежування управлінських повноважень у сфері юридичної науки щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації між ВАК РФ та Федеральною службою по нагляду у сфері освіти та науки (із закріпленням контрольних функцій саме за Службою). Крім того, вищезазначені повноваження Служби щодо присвоєння вчених звань та наукових ступенів значно обмежує повноваження ВАК з питань атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Проведений аналіз особливостей державного управління в сфері юридичної науки щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в країнах пострадянського простору дозволяє виокремити наступні позитивні здобутки, які варто врахувати та запозичити і для України. По-перше, відносно розмежування функцій ВАКу щодо результатів дисертаційних досліджень (кандидата і доктора юридичних наук), які були захищені на засіданнях спеціалізованих вчених рад (виокремлення функції присудження наукового ступеня доктора юридичних наук на підставі клопотання спецради, а також затвердження рішення спецради щодо присудження

наукового ступеня кандидата юридичних наук), на прикладі досвіду Республіки Білорусь та Російської Федерації. Особливо враховуючи те, що певна практика щодо аналогічного вирішення відповідних питань в Україні вже почала напрацьовуватися в 2009 році (у контексті надання автономних (самоврядних) повноважень п'яти (пізніше семи) провідним ВНЗ України). По-друге, щодо наявності єдиного кодифікованого акта, який би визначив основні засади державного управління в сфері науки (у тому числі юридичної науки). По-третє, враховуючи розширення інформаційного простору та можливостей доступу до інформаційних ресурсів бажано посилити вимоги до опублікування результатів наукових дисертаційних досліджень (спираючись на відповідний досвід Республіки Молдови). По-четверте, щодо перегляду номенклатури наукових спеціальностей (запозичивши досвід Російської Федерації). Дана пропозиція була рекомендована державам-учасникам міжнародної асоціації державних органів атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації (МАДАТ), у тому числі в Україні, на X Конференції, що проходила 7-10 червня 2009 року в Республіці Білорусь. Врахування зарубіжного досвіду в нормотворчій діяльності в Україні щодо управління в сфері юридичної науки (у тому числі щодо атестації наукових та науково-педагогічних кадрів) дозволить не тільки підвищити рівень наукового кадрового потенціалу України, а також сприятиме інтеграції країн пострадянського суспільства в наукові сфери (у тому числі і щодо юридичної науки).

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій. – К.: Атіка, 2007. – 416 с.
2. Положение о Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь: Указ Президента Республики Беларусь от 22 января 2003 г. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.vak.org.by/index.php?go=Pages&in=view&id=3>.
3. О Почетной грамоте Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь и о Благодарности Председателя Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь: Постановление Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь от 8 июня 2009 г. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.vak.org.by/index.php?go=Pages&in=view&id=72>.
4. О ежегодном конкурсе на лучшую докторскую и кандидатскую диссертации: Постановление Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь от 9 июля 2009 г. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.vak.org.by/index.php?go=Pages&in=view&id=132>.
5. Кодекс Республики Молдова о науке и инновациях Monitorul oficial Nr.125-129 (1479-1483) от 30 июля 2004 [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.cnaa.md/ru/normative-acts/science-innovation-code/>.
6. Положение об аккредитации организаций в области науки и инноваций: Приложение к Кодексу Республики Молдова о науке и инновациях Monitorul oficial Nr.125-129 (1479-1483) от 30 июля 2004 [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.cnaa.md/ru/normative-acts/institution-accreditation/>
7. Положение о Комитете по контролю в сфере образования и науки: Приказ Ответственного секретаря МОН РК от 05 декабря 2007 года [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://www.educontrol.kz/ru/about/polozhenie_o_komitete_po_kontrolju_v_sfere_obrazovaniya_i_nauki/.
8. Положение о диссертационном совете: Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 10 января 2003 года [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.educontrol.kz/ru/>

attestacija_nauchnykh_i_nauchno_pedagogicheskikh_kadrov/polozhenie_o_dissertacii_nnom_sovete/.

9. Положение о Высшей аттестационной комиссии Министерства образования и науки Российской Федерации: Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации (Минобрнауки России) от 3 июля 2006 г. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://vak.ed.gov.ru/ru/docs/?id4=137&i4=1>.
10. Положение о Федеральной службе по надзору в сфере образования и науки: Постановление Правительства Российской Федерации от 17 июня 2004 г. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://obrnadzor.gov.ru/ru/about/about/>.

УДК [342.922: 343.122]: 930.1

ІСТОРІОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНА «ПОТЕРПІЛИЙ В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ПРОЦЕСІ» У ВІТЧИЗНЯНІЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ НАУЦІ

Колпаков В.К., д.ю.н., професор

Київський національний університет внутрішніх справ,

Оплачко І.О., аспірант

Запорізький національний університет

Стаття присвячена розгляду історіографії дослідження у вітчизняній адміністративно-правовій науці засад участі потерпілого в адміністративно-деліктному процесі з детальним аналізом сучасних та ретроспективних наукових джерел із вказаної проблематики.

Ключові слова: потерпілий, адміністративно-деліктний процес, історіографія, доктрина.

Колпаков В.К., Оплачко И.А. ИСТОРИОГРАФИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ФЕНОМЕНА «ПОТЕРПЕВШИЙ В АДМИНИСТРАТИВНО-ДЕЛИКТНОМ ПРОЦЕССЕ» В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ НАУКЕ / Киевский национальный университет внутренних дел, Запорожский национальный университет, Украина

Статья посвящена рассмотрению историографии исследования в отечественной административно-правовой науке основ участия потерпевшего в административно-деліктном процессе с детальным анализом современных и ретроспективных научных источников по указанной проблематике.

Ключевые слова: потерпевший, административно-деліктный процесс, историография, доктрина.

Kolpakov V.K., Oplachko I.A. HISTORIOGRAPHY OF RESEARCH THE PHENOMENON «VICTIM IN THE PROCEDURE OF ADMINISTRATIVE OFFENCE» IN DOMESTIC ADMINISTRATIVE AND LAW SCIENCE / Kyiv National University of Internal Affairs, Zaporizhzhya national university, Ukraine

The article is devoted to consideration of historiography of research in domestic administrative science through the participation of the victim in a procedure of administrative offence with the detailed analysis of modern and retrospective scientific sources on indicated issue.

Key words: victim, the procedure of administrative offence, historiography, doctrine.

Задля створення надійного сучасного наукового фундаменту майбутнього кодифікованого адміністративно-деліктного акта доцільним вбачається історичний екскурс у специфіку дослідження того чи іншого правового питання вченими-адміністративістами, виділення ними певних пріоритетів дослідження, формулювання доктринальних положень, на підставі яких і формувалося раніше діюче та чинне